

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

אתיקה ופילוסופיה פוליטית - 15050

תאריך עדכון אחרון 20-08-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: פילוסופיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר קיץ

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר ליאור ארז

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: lior.erez@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: תק' 5: יום ד', 13:30-14:30, תק' 6: יום ה', 12:30-13:30

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

האם קיימת חובה לציית לחוק? מהי צורת הממשל הצודקת? האם על המדינה לפעול לשיוויון בין אזרחיה? מטרת קורס זה היא להציג את הסוגיות, המושגים והתיאוריות המרכזיות באתיקה ופילוסופיה פוליטית. חלקו הראשון של הקורס יסקור את תורות המוסר המרכזיות של הפילוסופיה המערבית, וידון במושגי יסוד תיאורטיים כדוגמת מושג החירות, הזכות, והחובה. בחלקו הארי של הקורס נדון באופן ביקורתי בפולמוסים קלאסיים ועכשוויים בפילוסופיה הפוליטית.

מטרות הקורס:

1. הכרות עם טקסטים קלאסיים של הפילוסופיה הפוליטית, ועם הגישה הפילוסופית למוסר ופוליטיקה באופן כללי.
2. הכרות עם שלוש המסורות של האתיקה המערבית (המידה הטובה, דאונטולוגיה, תוצאתנות)
3. הכרות עם הדיונים והטיעונים המרכזיים בפילוסופיה פוליטית בת זמננו
4. פיתוח חשיבה ביקורתית ובניית טיעון פילוסופי

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להכיר את הגישה הפילוסופית למוסר ופוליטיקה
2. להסביר את המושגים, התיאוריות והטיעונים שנלמדו בקורס
3. לזהות את המושגים, התיאוריות והטיעונים שנלמדו בקורס בהקשרים חדשים
4. לבנות טיעון פילוסופי

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא: מוסר ופוליטיקה בראיה פילוסופית
2. תורות מוסר א': המידה הטובה
3. תורות מוסר ב': דאונטולוגיה
4. תורות מוסר ג': תוצאתנות
5. מושג החירות
6. על זכויות וחובות
7. סמכות המדינה וציות לחוק
8. דמוקרטיה וייצוג פוליטי

9. שלטון החוק
10. שיוויון וצדק חברתי
11. תרבות, זהות וקהילה
12. בין פרטי וציבורי

חומר חובה לקריאה:

שיעור 1: מבוא: מוסר ופוליטיקה בראיה פילוסופית

אפלטון, פוליטיאה, ספר ב (358-362) "טבעת גייגס"
ניקולו מקיאוולי, הנסיך (1532), פרק ט"ו
לקריאה נוספת

David Miller, "Why do we need political philosophy" in Political Philosophy: A Very Short Introduction. Oxford University Press, 2003, 1-19

שיעור 2: תורות מוסר א': המידה הטובה
אריסטו, אתיקה לניקומאכוס, ספרים 1-2
לקריאה נוספת

"הטוב העליון על פי אריסטו" בתוך אלעזר וינריב, בעיות בפילוסופיה של המוסר, כרך א', רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2008: ע"מ 179-221.
שיעור 3: תורות מוסר ב': דאונטולוגיה

ספר שמות, פרק כ', פסוקים ב'י"ד.

עמנואל קאנט, הנחת יסוד למטאפיזיקה של המידות (1785), פרק 1
לקריאה נוספת

"חובות" בתוך אלעזר וינריב, בעיות בפילוסופיה של המוסר, כרך ב', רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2008: ע"מ 9-97

שיעור 4: תורות מוסר ג': תוצאתנות
ג'ון סטיוארט מיל, על התועלתיות (1863), פרקים 1-2
לקריאה נוספת

"הטוב העליון על פי מיל" בתוך אלעזר וינריב, בעיות בפילוסופיה של המוסר, כרך א', רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2008: ע"מ 221-258.

פיטר סינגר, מוסר הלכה למעשה, פרק 4 ("מה רע בהמתה?") ירושלים: מאגנס, 2009.

שיעור 5: מושג החירות
ישעיהו ברלין, "שני מושגים של חירות" (1958), ארבע מסות על חירות (עברית: יעקב שרת), תל אביב: רשפים, תשל"א
לקריאה נוספת

ג'ון סטיוארט מיל, על החירות (1859), פרק ד'.

שיעור 6: על זכויות וחובות
דוד הד, "הביציות שנולדו במשפט" בתוך בית המשפט, בעריכת דוד חשין ואחרים (תל אביב: משרד הביטחון, ההוצאה לאור והנהלת בתי המשפט, 1999), עמ' 220-222
נעמה כרמי, זכויות אדם: מבוא תיאורטי. תל אביב: רסלינג (2018), פרקים 2-3.

לקריאה נוספת

חיים גנז, "העוברים המוקפאים של הזוג נחמני" בתוך מריכארד וגנר ועד זכות השיבה (2006): 52-86.

שיעור 7: סמכות המדינה וציות לחוק
 תומס הובס, לויטן, או החומר, הצורה והכוח של קהילייה כנסייתית ואזרחית (1651), פרק י"ג, י"ז-י"ח
 לב טולסטוי, "עבדות בת זמננו" (1900) [מבחר] בתוך אי ציות ודמוקרטיה
 לקריאה נוספת
 חיים גנז, ציות וסירוב: אנרכיזם פילוסופי וסרבנות פוליטית, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2006
 שיעור 8: דמוקרטיה וייצוג פוליטי
 אפלטון, פוליטיאה, ספר ו, 488-489 (משל האונייה), ספר ז (משל המערה)
 ג'ון סטיוארט מיל, ממשל של נציגים (1861), פרק ג'
 לקריאה נוספת
 ז'אן ז'אק רוסו, האמנה החברתית (1762), פרק א'-ז'
 אלכסנדר גררו, "לוטוקרטיה עכשיו!" אלכסון, 2014
 שיעור 9: אכיפת החוק

ג'ון לוק, המסכת השניה על הממשל המדיני (1689), פרקים א'-ד'

לקריאה נוספת
 צ'ארה בקריה, על פשעים ועל עונשים (1764), ירושלים: שלם, 2018: פרקים א'-ב'
 שיעור 10: שיוויון וצדק חברתי
 ג'ון רולס, צדק כהוגנות (1971), הוצאת ספרי הגג: 2011. פרקים 12-18
 ריצ'רד ריבס, "כבוד במינוס", אלכסון, 27 בנובמבר 2018
 שיעור 11: תרבות, זהות, וקהילה

אלכסנדר יעקובסון ואמנון רובינשטיין, "עקרון הנייטרליות וסוגי המשטרים הדמוקרטיים". ישראל
 ומשפחת העמים (שוקן, 2003): ע"מ 286-295
 לקריאה נוספת

וויל קימליקה ורפאל כהן-אלמגור. "מיעוטים עדתיים-תרבותיים בדמוקרטיות ליברליות". עמ'
 187-210. בתוך: סוגיות-יסוד בדמוקרטיה הישראלית, בעריכת רפאל כהן-אלמגור. תל אביב: ספרית
 פועלים. 1999.

שיעור 12: בין פרטי וציבורי
 Susan Muller Okin, "Justice and Gender" in Philosophy and Public Affairs, 1987: pp.
 42-72.

אלי קוק, "הדיקטטורה של הדירקטוריון", הזמן הזה, 2019

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 70 %

הרצאה 0 %

השתתפות 0 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 30 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: